

Güneyde

Kültür

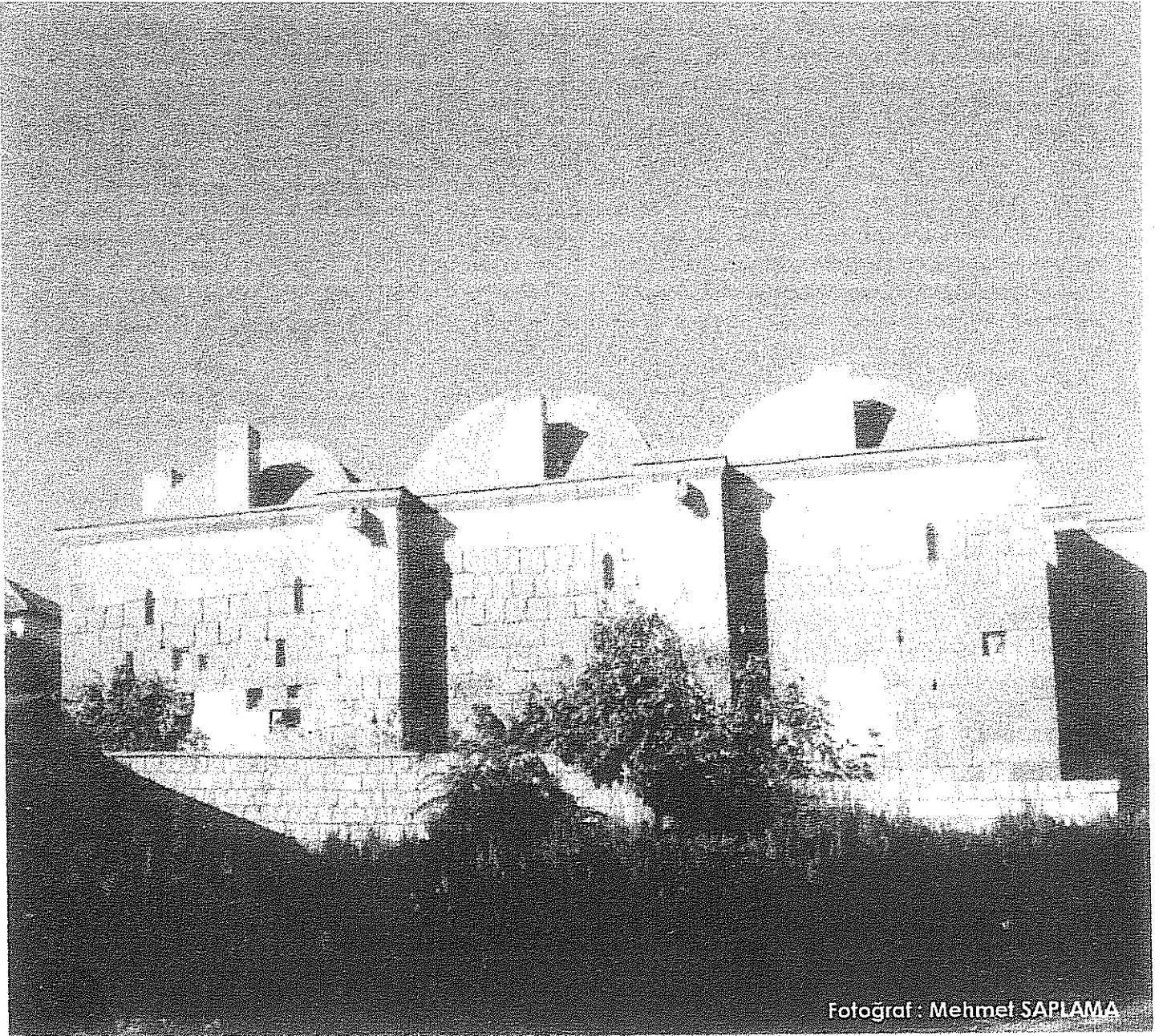
AYLIK FİKİR VE SANAT DERGİSİ

CİLT : 17

Sayı : 164

Mart-Nisan 2007

ISSN 1300-2627

Fotoğraf : Mehmet SAPLAMA

İÇİNDEKİLER

Mehmet TEKİN 16.-19. Yüzyıllarda Ceyhan-Antakya Yol Güzergâhı ve Yol Güvenliđi	1
Mehmet Turan YARAR Tuyuđlar	19
Rubailer	19
Necdet ARI Osmaniye'de Milli Mücadele Mimarları	20
Abdulkadir ÖZTÜRK Sanat Yaşanmadan Öğretilemez	28
Bekir COŞKUN Asi Nehri ve Kaybolan Martular	29
Abdulkadir ÖZTÜRK Renkler (Şiir)	29
Dr. Mehmet SILAY Marmaris	30
Öğr. Gör. Sedat BAHADIR Türk Mitolojisinde Dünya, Dünyanın Şekli Ve Dünyanın Göbeđi	34
Öğr. Gör. Sedat BAHADIR Tarihten Destana Akan Duyarlılık	36

**Güneyde Kültür Dergisinin
1-16. ciltlerinin dizinlerine
<http://www.guneydekultur.com>
adresinden ulaşabilirsiniz**

Dergimiz 2006 yılında yayınlanmamıştır

- * Gönderilen yazı ve fotoğraflar basılsın veya basılmaması iade edilmez
- * Yayınlanan yazıların içeriğine ait sorumluluk yazarlarına aittir.
- * Yayınlanan yazılar üzerinde yazarın izni alınmak suretiyle düzeltme yapılabilir.
- * Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
- * Mehmet Tekin posta çekti hesap no : 502404
- * Dergimiz Basın-Ahlak Yasası'na uymayı taahhüt eder.
- * Dergiye gönderilen makalelerin windows Microsoft word sürümlerine göre yazılarak disket olarak gönderilmesi rica olunur.

GÜNEYDE KÜLTÜR

İki Ayda Bir Yayınlanır- Fikir ve Sanat Dergisi

Cilt : 17 Sayı : 164 Mart-Nisan 2007

ISSN 1300 -2627

SAHİBİ
Mehmet TEKİN

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
M. Mehtap TEKİN

YAYIN YÖNETMENİ
Günay ÇELENK

DANIŞMA KURULU
Prof.Dr. Abdurrahman YİĞİT
Yrd.Doç.Dr.Süleyman HATİPOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Bülent ARI
Öğr. Gör. Abdulkadir ÖZTÜRK
Bülent NAKİB

AKADEMİK DANIŞMAN VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. Haluk AKALIN (TDK Başkanı)
Prof. Dr. Bayram KODAMAN (S.D. Üniv.)
Prof. Dr. Sabahattin KÜÇÜK (Fırat Üniv.)
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK (Fırat Üniv.)
Prof. Dr. Salim CÖHCE (İnönü Üniv.)
Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE (Ankara Üniv.)
Prof. Dr. Ali Berat ALPTEKİN (Selçuk Üniv.)
Prof. Dr. Erman ARTUN (Ç.Ü.)
Doç. Dr. Hüseyin GÜFTA (MKÜ)
Yrd. Doç. Dr. Rifat ÖZDEMİR (Fırat Üniv.)
Yrd. Doç. Dr. Kezban KURAN (M.K.Ü.)
Yrd. Doç. Dr. Meral ATICI (Ç.Ü.)

Güneyde Kültür hakemli dergidir. Bilimsel makaleler en az iki alan uzmanının onayı alındıktan sonra yayınlanır.

Ankara Temsilcisi : Dr. Mehmet SILAY
İstanbul Temsilcisi : Osman Nuri BOYACI
İsviçre Temsilcisi : Muzaffer MADEN
Kayseri Temsilcisi : H. Meltem KONUŞKAN

HABERLEŞME ADRESİ

Mehmet TEKİN
Gazipaşa İşham Kat : 1 No : 110
P.K. 344 Antakya-HATAY
Cep Tel : 0.532.384 35 94
e-posta : guneydekultur@hotmail.com

Baskı : ÖZİREM Basımevi - Antakya

Kapak Resmi : Kurtkulağı Hanı

TARİHTEN DESTANA AKAN DUYARLILIK

Sedat BAHADIR

Prof. Dr. Sadık Kemal Tural, *Tarihten Destana Akan Duyarlılık*, Yüce Erek Yayınevi, 5. baskı, Ankara, Mayıs 2006.

Türk Dünyası üzerine sayısız kitap, makale ve bildiriler kaleme alan Prof. Dr. Sadık Kemal Tural, 1972'de göreve başladığı Hacettepe Üniversitesinde Profesör olduktan sonra, Gazi, Selçuk, Abant İzzet Baysal Üniversitelerinde sayısız lisans ve doktora dersleri verdi. Devlet Planlama Teşkilatında, "*Kültür Planlamacısı*", 1993 yılında Atatürk Yüksek Kurumuna bağlı olan Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 1996'da UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Üyeliği (Halen bu görevi sürdürmektedir.), 2000 yılında da Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı olarak görev yapan Değerli Hocam, sayısız projelere imza atmış ve neticede kendini Türk Dünyasına adanmış değerli bir bilim adamımızdır.

Yukarıda künyesini verdiğimiz kitap, ilk baskısından itibaren daima en az bir yazı eklenmesiyle okuyucuya sunulmuştur. Kitabın sunuş kısmında belirtildiği üzere (s.7) "*günlük meşgaleler ile medyanın yarattığı sanal dünya, toplumdaki değer ve davranış açlığı ile kavranan 15-35 yaşlarındaki insanlarımız adeta uyuşturulmaktadır. Bu sebeple daha önceden kazandıklarımızı da çeşitli etnik ve yönetimsel tuzaklarla kaybermişizdir.*" Bu sebeplerle zamana karşı mahcup olmayacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

Bugün dünyada 200 milyona yakın insan Türk Ata soyundan gelmektedir. Bu insanlarımızın geçişten gelen değerleri, geleceğe yansımaları için atalarımızın geçmişte yarattığı değerleri iyi bilmesi gerekir ki ateşleyici bir fonksiyonu olsun. Hocamızın makalelerinden oluşan bu kitap, "*milli değerlerimizin öğrenilmesi, akabinde de zihin kirlenmesinin önlenmesi*" açısından Türk soyu için son derece önemlidir.

Aşağıda bazı bölümleri hakkında daha detaylı bilgi vereceğimiz bu kitap **I. Bilincin Söze Emanet Edilmesi, II. Kültürümüzün Eski Coğrafyası Eski Kaynakları, III. Yol Gösteren Atalardan Biri: Korkut Ata** olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır.

I. bölüm "Tarihten Edebiyat Eserlerine" adlı makalesinde, hocamız haklı olarak dünyanın önünde bulunan sosyo-kültürel meselelerinden refah paylaşım dengesizliği, uyum ve kurallar düze-

nini çekemeyiş ve devletin "*üst kimlik*" kavramını yeterince ele alınmadığını ve bunun sonucunda da zihniyetlerin makro milliyetçiliğine dönüştüğünü ele anlatmakla birlikte (s.13), devlet, adalet, demokrasi, milliyet ve eğitimin önemini ele alarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin üst kimliğinin de "*Türklük*" olduğunu (s.17) ifade etmiştir.

Aynı makalede çok önemli bir kavram olarak gördüğümüz, milli kimlik ve benliğin özel bir göstergesi olan, ortak bilince sahip olunması gerektiğini ve bunu geliştirenlerin de "bilgin, bilge, bahşı, ozan, eren... olduğunu ve halka benimsettiğini vurgulamaktadır.

Makalenin son bölümünde ise (s.36), Türk Dünyası'nın TV kanallarına program ile CD hazırlayıcıları tarafından Türklere gerek milli destan ve menkıbelerden, gerekse tarihi roman ve hikayeler ile tiyatro eserlerinden on yıl sürecek diziler oluşturması gerektiğini ve bunun akabinde de;

1. Türk Dünyası Bilim ve Teknoloji Tarihi
2. Türk Dünyası Sanat Tarihi
3. Türk Dünyası Müzik Tarihi
4. Türk Dünyası Siyasi ve Askeri Tarihi
5. Türk Dünyası Kültür Tarihi
6. Türk Dünyası Dil Tarihi
7. Türk Dünyası Edebiyat Tarihi

8. "*Türk Dünyası Din, Mezhep, Tarikatlar Tarihi*" hazırlanması gerektiğini, bunların da bütünleştirici bir özellik içinde yazılması gerektiğini ifade etmiştir.

"*Milli Destanlarımız*" adlı makalesinde ise, milli devletin manevi devletle bütünleşmesi sonucunda "*milli devlet anlayışı*"nın gerçekleşeceğini, buradan da destan mefhumunun ateşleyici bir özelliğe sahip olabileceğini çeşitli örneklerle ifade etmiştir.

"*Tarihin Romanlaştırılması*" adlı makalesinde ise, tarih bilinci içinde tarihi romanların önemli olduğunu ve bunların da edebiyat tarihi içinde yer alabilmesi için otuza yakın yazarın teferruatlı bir şekilde incelenmesi gerektiğini anlatmıştır.

"*Tarihi Gerçeğin Edebileşmesine Dair Notlar*" makalesinde edebiyat eserlerindeki tarihi gerçekliğin ne olduğu ve bunların nasıl zenginleşmesi gerektiğini izah ederken, bu konuyla ilgili olarak, tarih araştırmacılarına birçok görev düşeceğini belirtmekle birlikte (s.,63) her ne kadar "*gerçeğimsileştirilmiş*" olursa olsun destan, latife ve masalların önemli kaynaklar sayılabileceğini,

bunların da Türk'ün tercih ve tepkilerini ortaya koyan ortak kültür kaynakları olduğunu (s.,78) vurgulamıştır.

"Kahramanlık Nedir?" makalesinde, Türk dünyasında "kahraman" mefhumunu şöyle anlatmıştır: "Kahraman, beslenen değil, akli yüreği ve eliyle başkalarını besleyenidir. Kahraman, şöhret ve dünyalık peşinde olanlar arasında seçmeye çalıştığımız değil, imanı, irfanı, yiğitliğiyle özlenen, özlemlerle beklenendir. Dün de bugün de yarın da..." (s.,82).

"Tarihten Edebiyat Eserine Yansuma"da tarihin zaman akışını tarafsız bir şekilde yapması gerektiğini (s.,83), konusunu tarihten alan tahkiyeli eserlerin (destan, menkıbe, roman, hikaye) ile seyirlik sanatların (sahne, perde sanatları, bale, opera, operet, gölge oyunu, kukla ve orta oyunu) tarihin gerçeğine ters düşmediğini yazarların da bunları önememesi (s.,85) gerektiğini vurgulamıştır.

"Tarihi Roman Geleneği veya Cezmi Tahkiyeli Eser ve Tarih" makalesinde "Cezmi" adlı tarihi romanın yazarı Namık Kemal'in, tarihe ait biyografik araştırmalarının önemi belirtilmiş, konusunu tarihten alan ilk tahkiyeli eser olan, Cezmi Romanı ile ilgili birçok bilgiler sunulmuştur (s., 98).

"Filozof, Şair, Romancı Yüzyılımızın Yeni Velisi Cengiz Bey" makalesinde Aytmatov'un eserleri hakkında ayrıntılı bilgiler verirken, bunların Türk Dünyası için önem arzettiğini de vurgulamıştır. Makalede şu sözler Aytmatov'u çok güzel anlatmıştır: "Cengiz Aytmatov Törekuлович, bir gerçek ediptir. Son elli yılda yazdıklarında Kırgız hayatını anlatıyor gibi görünse de, öncelikle Türk Dünyasının, sonra da insanoğlunun ufuk çizgisinde her zaman karşılaştığımız ve karşılaşacağımız durumlar ve onların yorumlarını anlatan Aytmatov, insanlığın büyük oğullarındandır" (s.,129).

"Dünyanın Ortak Değerleri Yahut ortak Değerler Dünyası"nda milletlerin ayrı devletler halinde dahi olsa da aynı kökten geldiğini bilmes gerektiği anlatılmış ve Türk Dünyası ortak değerlerimiz içinde çok önemli olan Manas Destanı'nın da edebi ve ebedi özelliğinden bahsedilmiş, "Manas Destanı Konusunda Neler Yapılmalıdır?" kısmında ise bilimsel çalışmaların nasıl yapılması gerektiği konusunda görüş belirtilmiştir.

II. Bölüm, "Kültürel Kimliğin Tanımı ve Türk Kimliği" kısmında insanların kültürel kimliğini tanıyabilmesi için önce benlik kavramını iyi bilmesi gerektiği ve milli benliğin bu şekilde ortaya çıkabileceği anlatılmıştır (160).

Yine aynı bildiriye esas olan kimlik kavramı ve Milli Kimliğe ulaşmada, Türk kimliği içerisinde

sahip olunması gereken unsurlar teferruatlı bir şekilde verilmiştir.

"Güllü Yoloğlu'nun Eserine Sunuş" bölümünde, Türk dünyasının kültür meseleleriyle ilgilenen, özellikle islamiyet dışı inanışları inceleyen Azerbaycanlı uzman etno-folklorist G. Yeloğlunun çalışmalarından bahsedilmiştir. (169)

"Nevruz Geleneği ve Türklerde Nevruz" bildirisinde ise Türk soylarında nevrüz geleneğinin kutlama gerekçesinin diğer milletlerden farklı olarak, Gök-Tanrı (Şamanlık, Kamlık) inancı çerçevesinde tabiat, Tanrı, insan münasebetlerinin işaretlerini toplayan eski bir törenimiz olduğunu vurgulanmıştır

"Türk Dünyasında Uyanış ve Baymirza Hayit" ile "Hürriyet ve Demokrasi Aşığı Bir Bilim Adamı: Dr. Baymirza Hayit" kısmında B. Hayit Bey'in Sovyetler Birliği'ndeki sıkıntılı hayatı, faaliyetleri, fikirleri, eserleri ve Türk dünyasına katkıları geniş bir şekilde anlatılmıştır (s.191-216).

"En eski Türk Şehri Oş mudur?" bölümünde Hocamızın belirttiği görüşlere katılmamak elde değildir: "Benim bir görüşüm var : Hayvanı ilk ehlileştirilenlerden biri biz isek, dünyanın en eski şehirlerini kuranlar arasında da bizim adımız öndedir." (s.220) diyen hoca, "Türklerin en eski şehrinin Uş olması muhtemeldir; coğrafyası, iklimi... her yönden müsaittir" diyerek bunun daha teferruatlı bir şekilde araştırılması gerektiğinin altını çizmiştir.

III. Bölüm "Yol Gösteren Atalardan Biri: Korkut Ata" başlığı altında toplanmıştır. Bu bölümde şu makaleler yer almaktadır:

- Korkut Dede/Ata'yı Kavramak Yolunda
- Korkut Ata Etrafında Toplaştık
- Dede Korkut Kelimeleri Üzerine
- Dede Korkut Destanlarında Aile
- Bayat Boyundan Bir Övliya: Korkut Ata
- Prof. Dr. Kamil Veli(oğlu)'nin Korkut Ata Kitabının Düşündükleri

Yukarıda adı geçen makalelerde Dede Korkut hakkında çok teferruatlı bilgiler verilmiştir.

Bugün Türk Milletinin dilde ve gönülde birlik olmasına az bir zaman kalmıştır. Bizlerin de hocamız Sayın Sadık Kemal Tural gibi Türk dünyasının yeşermesine katkıda bulunmamız için "Neler yapmamız gerekir?" sorusunu aklımızdan çıkarmamalıyız. **Tarihten Destana Akan Duyarlılık** kitabını okuyup incelemek, milli kimliğini daha teferruatlı bir şekilde öğrenmek ve öğrendiklerini öğretmek isteyen her Türk vatandaşının görevi olmalıdır. Kültür hizmeti niteliğindeki bu kitabı kaleme alan hocamı kutluyor, saygılarımı sunuyorum.